

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060301

DOM
2020-10-28
Stockholm

Mål nr
M 13871-19

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2019-12-06 i mål nr M 8051-19, se bilaga A

PARTER

Klagande

Skogsstyrelsen

Motparter

1. AB Hvalfisken, 556430-4193

Ombud: GE
Holmen Skog AB

Ombud: Jur.kand. FH
Argum AB

2. Naturskyddsföreningen Sörmland

SAKEN

Samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken avseende skogsbruksåtgärder

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Mark- och miljööverdomstolen avslår Naturskyddsföreningens yrkande om att inhämta yttrande från Naturvårdsverket.

Dok.Id 1628872

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50 E-post: svea.hovratt@dom.se www.svea.se		måndag – fredag 09:00–16:30

2. Mark- och miljööverdomstolen avslår överklagandet.
-

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Skogsstyrelsen har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska undanröja mark- och miljödomstolens dom och avvisa Naturskyddsföreningens överklagande.

AB Hvalfiskan (bolaget) har inte haft något att invända mot Skogsstyrelsens yrkande och för egen del yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva mark- och miljödomstolens beslut om interimistiskt förbud mot att genomföra den planerade avverkningen, åtminstone avseende de delar som inte registrerats som nyckelbiotop.

Naturskyddsföreningen har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom och yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska inhämta yttrande från Naturvårdsverket.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Skogsstyrelsen har anfört i huvudsak följande till stöd för sin talan:

De åtgärder som planeras för fastigheten utgör en del av den pågående markanvändningen som är skogsbruk på skogsmark. Varken förekomsten av nyckelbiotoper eller riksintressen föranleder krav på tillstånd, dispens eller liknande för de planerade åtgärderna. Att avverka skog är i sig inte förbjudet utan en naturlig del av den pågående verksamheten skogsbruk.

Enligt 12 kap. 6 § miljöbalken ska verksamhetsutövare underrätta Skogsstyrelsen eller annan tillsynsmyndighet när vissa skogsbruksåtgärder ska vidtas. En sådan anmälan måste enligt reglerna inte utmynna i ett beslut. Samrådsförfarandet ger myndigheten en möjlighet, utan förpliktelse, att vid behov fatta beslut som begränsar eller förbjuder åtgärder. Samråd som avslutas med bedömningen att det saknas behov av begränsning eller förbud innebär inte att myndigheten har gett markägaren rätt att avverka. Det är inte heller ett beslut om godkännande av den planerade åtgärden eller ett beslut om att åtgärden måste utföras såsom verksamhetsutövaren har planerat. Det kan inte heller anses handlingsdirigerande, särskilt inte när det saknas krav som markägaren motsätter

sig. Därmed finns det inte något beslut att överklaga. Samrådsmeddelandet är en tjänsteanteckning eller ett protokoll från diskussionen som fördes i samband med samrådet och kan inte anses ha positiv rättsverkan. Verksamhetsutövaren måste kontinuerligt beakta miljöbalkens bestämmelser även efter genomfört samråd. Avverkningen kan också stoppas efter att samrådsmeddelande överlämnats exempelvis om nya omständigheter uppmärksammas.

Om Mark- och miljööverdomstolen finner att samrådet är ett beslut är det dock inte utformat på ett så bindande sätt att det blir överklagbart. Högsta förvaltningsdomstolen har i HFD 2020 ref. 12 konstaterat att rätten till rättslig prövning enligt Århuskonventionen förutsätter ett ärende där myndigheten är förpliktad att fatta ett beslut, vilket inte är fallet vid samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken. Högsta förvaltningsdomstolen konstaterade att även om det var ett förvaltningsbeslut enligt nationell rätt var det inte av överklagbar karaktär, och avvisade därför ett överklagande av beslutet i lägre instans.

Bolaget har anfört i huvudsak följande till stöd för sin inställning:

Samrådet i aktuellt ärende utgör inte ett överklagbart beslut. Den pågående markanvändningen på fastigheten är skogsbruk och merparten av fastigheten omfattas inte av områdesskydd eller nyckelbiotoper. Marknadsvärdet för den gran som finns på fastigheten uppgår till 20 miljoner kronor. Det är av stor vikt att den granskog som hittills inte drabbats av angrepp av granbarkborre skyddas genom att ta bort de bestånd som redan är skadade eller döda. Att området eventuellt ska skyddas som naturreservat förhindrar inte avverkningen eftersom det planerade reservatets skyddsvärde består av tallskogen.

Bolaget sökte samråd för att få vägledning i hur det skulle hantera avvägningen mellan nödvändiga åtgärder mot granbarkborrangrepp och de naturvärden som finns i området. Samrådet hölls på plats i skogen. Avverkningen skulle ske så att risk för markskador minimeras. Området skulle också detaljinventeras så att bl.a. knäroten skyddas med skyddszon.

Naturskyddsföreningen har anfört i huvudsak följande till stöd för sin inställning:

Enligt 9 § förvaltningslagen (2017:900) ska handläggning vara skriftlig, men kan vara muntlig om det inte är olämpligt. Eftersom 10 § förvaltningslagen stadgar rätt till partsinsyn måste all muntlig kommunikation som tillför ärendet uppgifter ändå dokumenteras. Om Skogsstyrelsen inte dokumenterar vad den tillsammans med verksamhetsutövaren kommit överens om finns ingen möjlighet till partsinsyn. Bolagets redogörelse för platsbesöket och för hur åtgärden ska genomföras är sådan information som borde ha funnits med i ärendet. Naturskyddsföreningen har exempelvis inte tidigare fått information om att hela området ska detaljinventeras så att bl.a. knäroten skyddas.

Ett beslut behöver inte vara ett föreläggande eller ett förbud, utan kan mynna ut i ett ”ingen erinran” eller ett så kallat nollbeslut där ingen åtgärd vidtas. Dessa typer av beslut är överklagbara. Skogsstyrelsens beslut är otydligt och diffust. Det är oklart vilka åtgärder som skulle genomföras. Beslutet borde ha förenats med försiktighetsåtgärder så att granbarkborren kunde bekämpas och hänsyn tas till de naturvärden som finns i området i enlighet med 2 kap. miljöbalken.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen anser att det inte finns skäl för att inhämta yttrande från Naturvårdsverket.

Enligt 16 kap. 12 § första stycket 4 miljöbalken får en överklagbar dom överklagas av den myndighet som enligt vad som är särskilt föreskrivet i föreskrifter meddelade med stöd av balken har rätt att överklaga. Enligt 13 § förordningen (1998:904) om anmälan för samråd får Skogsstyrelsen överklaga beslut som rör frågor om anmälan för samråd enligt 12 kap. miljöbalken. Skogsstyrelsen har alltså haft rätt att överklaga mark- och miljödomstolens dom.

En fråga i målet är om Naturskyddsföreningen har haft rätt att överklaga Skogsstyrelsens meddelande efter samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken till mark- och miljödomstolen.

Klagorätten för miljöorganisationer regleras i 16 kap. 13 § miljöbalken. Där fastställs dels kriterier för vilka organisationer som får överklaga, dels vilka typer av beslut som organisationerna får klaga på. Enligt bestämmelsen får miljöorganisationer överklaga domar och beslut om tillstånd, godkännande eller dispens enligt miljöbalken, om upphävande av skydd av områden enligt 7 kap. eller om tillsyn enligt 10 kap. eller i sådana frågor enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av balken.

Naturskyddsföreningen utgör en sådan organisation som har rätt att överklaga enligt 16 kap. 13 § miljöbalken. Beslut enligt 12 kap. 6 § miljöbalken räknas däremot inte upp bland de avgöranden som organisationer enligt bestämmelsen får klaga på.

Sedan år 2005 är Sverige part till Århuskonventionen. Även EU är part till Århuskonventionen, som därmed är en del av unionens rättsordning. Konventionen innehåller bl.a. bestämmelser om tillgång till rättslig prövning i miljöprocesser. I artikel 9.3 anges att den allmänhet som uppfyller eventuella kriterier i nationell rätt har rätt att få handlingar och underlåtenheter av personer och myndigheter som strider mot den nationella miljölagstiftningen prövade av domstol eller i administrativ ordning.

Mark- och miljööverdomstolen har tidigare konstaterat att länsstyrelsens beslut i ett tillsynsärende omfattades av artikel 9.3 i Århuskonventionen när länsstyrelsen, förutom att förordna om vissa åtgärder, även angett att några ytterligare åtgärder inte skulle vidtas. En miljöorganisation skulle därför ha rätt att klaga på beslutet (se Mark- och miljööverdomstolens dom den 18 mars 2014 i mål nr M 11609-13).

Högsta förvaltningsdomstolen har i avgörandet HFD 2020 ref. 12 uttalat att en myndighets handlande eller underlåtenhet i ett visst avseende omfattas av artikel 9.3 Århuskonventionen om det i den nationella miljölagstiftningen, inbegripet tillämplig unionsrättslig miljölagstiftning, finns bestämmelser som styr myndighetens handlande i fråga. Det ska således finnas en plikt för en myndighet att handla på ett visst sätt (jfr

prop. 2004/05:65 s. 93). Avgörandet rörde en miljöorganisations rätt att klaga på en vägledning som Skogsstyrelsen meddelat med anledning av en avverkningsanmälan enligt 15 § skogsvårdsförordningen (1993:1096). Eftersom Skogsstyrelsen enligt skogsvårdslagen (1979:429) eller de föreskrifter som meddelats med stöd av lagen inte hade någon skyldighet att fatta beslut om tillstånd, föreläggande eller förbud, ansåg Högsta förvaltningsdomstolen att Skogsstyrelsens ställningstagande i vägledningen inte omfattades av Århuskonventionens bestämmelser om tillgång till rättlig prövning.

Detta mål gäller en anmälan till Skogsstyrelsen om en åtgärd som kan komma att väsentligt ändra naturmiljön enligt 12 kap. 6 § miljöbalken. Skogsstyrelsen får enligt bestämmelsens fjärde stycke förelägga den anmälningsskyldige att vidta de åtgärder som behövs för att begränsa eller motverka skada på naturmiljön eller, om sådana åtgärder inte är tillräckliga och det är nödvändigt för skyddet av naturmiljön, förbjuda verksamheten.

Naturskyddsföreningen har i överklagandet invänt att den anmälda åtgärden innebär risk för skada på bl.a. knäroten, som är skyddad enligt artskyddsförordningen (2007:845), och att förhållandena är sådana att Skogsstyrelsen borde ha beslutat om åtgärder.

Vid prövning av en anmälan för samråd har prövningsmyndigheten, med tillämpning av de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken, att överväga om det finns anledning att meddela ett föreläggande. Eftersom artskyddsförordningen är att se som en precisering av de allmänna hänsynsreglerna när det gäller skydd av arter, måste prövningen innefatta en bedömning av hur de skyddade arterna påverkas av den planerade verksamheten (se rättsfallet MÖD 2013:13). Skogsstyrelsen har alltså haft en skyldighet att bedöma om det föreligger risk för skada på en fridlyst art och att, under vissa förutsättningar, förelägga om åtgärder. Skogsstyrelsens underlåtenhet att fatta beslut om försiktighetsmått etc. måste, enligt artikel 9.3 i Århuskonventionen, kunna bli föremål för överprövning. Vid en konventionskonform tolkning av 16 kap. 13 § miljöbalken får Naturskyddsföreningen därför anses ha rätt att klaga på Skogsstyrelsens beslut i detta fall.

Mark- och miljödomstolen har undanröjt Skogsstyrelsens beslut och återförvisat ärendet till Skogsstyrelsen samt förordnat att de anmälda avverkningsåtgärderna tills vidare inte får genomföras. I dessa frågor gör Mark- och miljööverdomstolen inte någon annan bedömning än mark- och miljödomstolen.

Överklagandet ska därför avslås.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Ylva Osvald, tekniska rådet Mikael Schultz, hovrättsrådet Ralf Järtelius och tf. hovrättsassessorn Lina Lundgren, referent.

Föredragande har varit Lena Lidmark.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2019-12-06
meddelad i
Nacka

Mål nr M 8051-19

PARTER

Klagande

Naturskyddsföreningen Sörmland

Motpart

AB Hvalfisken, 556430-4193

Ombud: GE

ÖVERKLAGAT BESLUT

Skogsstyrelsens beslut 2019-09-18 i ärende nr A 42503-2019, se bilaga 1

SAKEN

Samråd enligt miljöbalken avseende skogsbruksåtgärder på fastigheten XX i Trosa kommun

DOMSLUT

1. Mark- och miljödomstolen undanröjer Skogsstyrelsens beslut den 18 september 2019 och återförvisar ärendet till Skogsstyrelsen för fortsatt handläggning.
 2. Mark- och miljödomstolen förordnar, tills dess att Skogsstyrelsen beslutar om annat, att de anmälda avverkningsåtgärderna på fastigheten XX inte får genomföras.
-

BAKGRUND

AB Hvalfiskan anmälde en planerad föryngringsavverkning på fastigheten XX (fastigheten) i Trosa kommun till Skogsstyrelsen för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken. Inom ramen för samrådet diskuterades vilka anpassningar av den planerade åtgärden som borde göras av hänsyn till naturmiljön och bl.a. att området planeras bli naturreservat med vissa skötselöreskrifter m.m. Skogsstyrelsen har i en handling med rubriken ”Samråd” daterad den 18 september 2019 antecknat dessa diskussioner.

Naturskyddsföreningen Sörmland (Naturskyddsföreningen) har nu överklagat Skogsstyrelsens samrådsbeslut såsom det framgår av handlingen den 18 september 2019. Skogsstyrelsen har i sitt överlämnande av ärendet angett att man inte anser att samrådsprotokollet utgör ett överklagbart beslut, då inget beslut har fattats vid samrådet.

YRKANDEN M.M.

Naturskyddsföreningen har begärt att mark- och miljödomstolen ska meddela inhibition avseende avverkningsåtgärderna. Vidare har man *i första hand* yrkat att avverkningen i sin helhet ska förbjudas, och *i andra hand* att beslutet ska förenas med villkor samt med ett vite. Beslutet om föreläggande ska förenas med följande villkor.

- Endast de granar där det finns pågående angrepp får avverkas.
- Körskador får ej uppstå.
- Ingen körning får ske inom sumpskogen, vilket även inkluderar de delar som inte är utpekade som nyckelbiotop.
- Ingen körning får ske inom 50 meter från områdena där knärot växer. Skyddszonerna ska märkas ut i fält.
- Upplag av virke får ej ske inom eller i nära anslutning till nyckelbiotoperna och sumpskogen.

Till stöd för sitt yrkande har Naturskyddsföreningen i fråga om avverkningen anfört i huvudsak följande.

Nästan 60 procent av det anmälda området är klassat som nyckelbiotop. Det var länge sedan man gjorde nyckelbiotop av skogen. Värdena har bara blivit bättre med åren.

En del naturvärden finns knutna till de fuktiga sumpskogar och skuggade lodytor berg som finns. Om man avverkar kring dessa påverkas hydrologin med solinstrålning och vindar som når in med kantzons effekter. I sumpskogen finns exempelvis gammelgranslav på många träd, liksom rostfläck, kattfotslav, skriftlav och långfliksmossa. Här växer gullpudra, strutbräken, ormbär, rankstarr. På äldre lövträd finns lunglav och gulpudrad spiklav m.m. I granskogen finns knärot på flera platser. Knärot är rödlistad som NT och fridlyst enligt 8 § artskyddsförordningen och finns oftast i riktigt gamla fina granskogsmiljöer. Sådana skogar ska alltid skyddas. Risken om man går in och plockar för mycket träd i området är att det påverkar arter knutna till skugga och jämn fuktighet, t.ex. lavar och mossor på trädstammar, både stående träd och lågor. Skogen är ganska kuperad med små dalgångar och branta berg. Trädskiktet är varierat och då blir sällan granbarkborreangreppen lika svåra. Naturskyddsföreningen har vid en inventering inte observerat några allvarliga mängder angrepp i det aktuella området. De träd som var bruna blir ju ett viktigt tillskott av död ved i nyckelbiotoperna på sikt. Varför ska man städa bort och avverka döda träd när granbarkborrarna redan flugit ur dessa. Nu ligger granbarkborrarna i marken och väntar på nästa värmebölja. Ska man minska risken för stora angrepp ska man se till att ha kvar naturliga fiender och bara ta bort de träd där det finns pågående angrepp.

Det finns tre nyckelbiotoper inom det aktuella området:

- Lövskogslund på 3,8 hektar. Stort inslag av senvuxna träd. Gamla senvuxna granar och tallar är tämligen allmänna och senvuxen ek förekommer allmänt till rikligt. Värdefull kryptogamflora. Trädslagsfördelning; bl.a. 20% gran.

- Barrskog på 9,3 hektar. Mosaikartad. Rikligt med död ved. Värdefull kryptogamflora. Gamla senvuxna granar och torrträd är tämligen allmänna. Finns hackmärken efter hackspettar. Trädslagsfördelning; bl.a. 70% gran.
- Alsumpskog på 3,7 hektar. Brandrefugium. Hög och jämn luftfuktighet. Stora hydrologiska värden. Värdefull kryptogamflora. Gamla senvuxna granar är tämligen allmänna. Trädslagsfördelning; bl.a. 30% gran.

Skogsstyrelsen tycks vara omedveten om att man har gjort och ska göra en prövning enligt miljöbalken utan kallar beslutet för ett ”dokument”. En avverkningsanmälan ska prövas enligt skogsvårdslagen och miljöbalken och leda till ett beslut i ärendet. Det ska framgå tydligt i beslutet vilka försiktighetsmått och skyddsåtgärder som sökanden ska vidta, vilken lagstiftning som tillämpas samt en motivering. Beslutet är mycket otydligt skrivet och skulle kunna utläsas som att sökanden får avverka all gran, men ska lämna lövträd och tall, inom området som ska bli naturreservat. Vilket detta område är framgår dock inte. Länsstyrelsen har angett att de tillsammans med Skogsstyrelsen har bedömt att markägaren får göra det uttag av gran som har anmälts för avverkning. Avverkningsanmälan gäller dock att göra ett kalhygge av det 29,2 hektar stora anmälda området.

Ska all gran avverkas kommer i stort sett hela nyckelbiotopen ”barrskog – 9,3 ha” att försvinna (cirka 6,5 ha). Vidare kommer cirka 0,8 ha av nyckelbiotopen ”lövskogslund – 3,8 ha” att tas bort. I nyckelbiotopen var gamla senvuxna granar tämligen allmänna. Ytterligare cirka 1,1 ha gran kommer att försvinna från nyckelbiotopen ”Alsumpskog – 3,7 ha”. Detta innebär att halva nyckelbiotopenas totala yta får avverkas.

Det finns mycket höga naturvärden i området och att godkänna en avverkning inom ett område som detta är något som inte kan accepteras. Avverkningen borde ha förbjudits. I andra hand borde Skogsstyrelsen beslutat om ett föreläggande om försiktighetsmått. Även mindre avverkningar i området kommer att skada de höga naturvärden som finns, vilket motiverar ett förbud.

Beslutet saknar beslutsmening och motivering. Det är inte heller tydligt vem som fattat beslutet och det saknas besvärshänvisning och karta över området som ska bli naturreservat. Det finns inte något föreläggande om försiktighetsmått kopplade till de höga naturvärdena i området.

Det framgår inte i ärendet var det finns granbarkborreangrepp inom det aktuella området eller hur pass allvarliga dessa är. Eller om det enbart är gran med angrepp som ska avverkas. Den största delen av granen inom nyckelbiotoperna anges ha höga naturvärden och bör absolut inte avverkas om de inte är angripna. Enligt Naturskyddsföreningen finns det väldigt lite granbarkborreangrepp i området. Skogsstyrelsen borde åtminstone i beslutet ha angett att endast de träd där det finns pågående angrepp får avverkas.

Det saknas tjänsteanteckningar från diskussionerna och platsbesöken som genomförts, vilket gör det omöjligt för Naturskyddsföreningen att få den insyn som föreningen har rätt till.

Länsstyrelsen vill gärna bilda naturreservat i området på grund av de höga naturvärdena. Att myndigheten trots detta anser att det är lämpligt att godkänna avverkning av all gran är högst märkligt och strider mot miljöbalken, skogsvårdslagen, konventionen om biologisk mångfald och flera av miljömålen. Utförs avverkningen på det sätt som beskrivs i avverkningsanmälan kommer det inte längre finnas naturvärden att skydda.

AB Hvalfiskan har, som det får förstås, motsatt sig Naturskyddsföreningens begäran.

AB Hvalfiskan har anfört i huvudsak följande. Området är på totalt 20,3 ha. I området finns tre registrerade nyckelbiotoper. Under 2018 och 2019 har granskogarna i Götaland och Svealand fått kraftiga angrepp av barkborre och inför 2020 förväntas ännu större angrepp. I uppdraget på XX har Holmen Skog AB begärt samråd med Skogsstyrelsen med anledning av att området

innehåller nyckelbiotoper. Inom ramen för samråd med Skogsstyrelsen och länsstyrelsen har man konstaterat stora pågående angrepp av barkborre och slutsatsen vid samrådet har varit att avverka all granskog över 25 cm i brösthöjd för att man inte ska få ett okontrollerat angrepp som på sikt skulle kunna slå ut all granskog i området.

Det uppdrag som AB Hvalfiskens har från Holmen Skog AB är att

- Avverka alla granar som kan nås utan att åstadkomma skador på mark vid avverkning eller skotning inom det avverkningsanmälda området.
- Lämna alla tallar och lövträd som inte förhindrar avverkningen.
- Lämna berg/hällmark orörd.
- Lämna alsumpskog som inte innehåller granar över 25 cm utan åtgärd.
- Minimera risken för körskador genom att risa basvägar och avverka vid lämplig väderlek.
- Om någon som hittat knärot i området markerar ut platsen för knärot ska skyddszoner upprättas.
- Virket från avverkningen kommer att skotas till Hvalfiskens egna skogsbilväg vid Pers kärr.

DOMSKÄL

Har Skogsstyrelsen fattat ett överklagbart beslut?

Enligt förvaltningsrättslig praxis (se t.ex. RÅ 2007:7, RÅ 2010:72 och HFD 2019:21) kännetecknas ett myndighetsbeslut av att det innefattar ett uttalande varigenom en myndighet vill påverka andra förvaltningsorgans eller enskildas handlande. Av det följer att i princip endast beslut som har – eller är ägnade att få – en påvisbar effekt för den som berörs av beslutet tillerkänns överklagbarhet. Det krävs inte alltid att ett beslut har självständiga eller direkta rättsverkningar för att det ska kunna överklagas. Avgörande för bedömningen av ett besluts överklagbarhet är beslutets innebörd och faktiska verkningar för den som berörs av det.

Mark- och miljödomstolen konstaterar att Skogsstyrelsens indirekta ställningstagande vid samrådet, även om det inte har betecknats som ett beslut, medför att de anmälda avverkningsåtgärderna får genomföras. Ställningstagandet har därmed en sådan handlingsdirigerande verkan att det utgör ett överklagbart beslut. Eftersom även beslut som innebär att någon åtgärd inte vidtas av den berörda myndigheten, s.k. nollbeslut, anses överklagbara är Skogsstyrelsens beslut om att inte vidta någon åtgärd med anledning av anmälan om avverkningsåtgärderna därmed ett överklagbart beslut.

Mark- och miljödomstolen prövar därefter överklagandet i sak.

Rättsliga utgångspunkter

Områden som anges i 4 kap. 2–8 §§ MB, bl.a. kustområdet och skärgårdarna i Södermanland, är enligt 4 kap. 1 § MB, med hänsyn till de natur- och kulturvärden som finns i dessa områden, i sin helhet av riksintresse. Exploateringsföretag och andra ingrepp i miljön får där komma till stånd endast om det kan ske på ett sätt som inte påtagligt skadar områdenas natur- och kulturvärden.

En nyckelbiotop är ett skogsområde som har höga naturvärden och mycket stor betydelse för skogens växter och djur. Begreppet nyckelbiotop är inte reglerat i lagstiftningen och innebär inte ett formellt skydd. I Skogsstyrelsens handbok om nyckelbiotopsinventering anges att en nyckelbiotop är ett skogsområde som utifrån en samlad bedömning av biotopens struktur, artinnehåll, historik och fysiska miljö bedöms ha mycket stor betydelse för skogens flora och fauna och kan förväntas hysa rödlistade arter.

Av 12 kap. 6 § MB följer att om en verksamhet eller åtgärd, som inte omfattas av tillstånds- eller anmälningsplikt enligt balken, kan komma att väsentligt ändra naturmiljön, ska anmälan för samråd göras hos tillsynsmyndigheten. Enligt sista stycket i samma paragraf gäller vidare att tillsynsmyndigheten får förelägga den anmälningsskyldige att vidta de åtgärder som behövs för att begränsa eller motverka skada på naturmiljön.

Syftet med 12 kap. 6 § MB är att skydda naturmiljön. I samband med prövningen av vilka åtgärder en anmälan bör föranleda, ska en intresseavvägning göras mellan det allmänna intresset, miljöintresset, och den enskildes intresse (se Mark- och miljööverdomstolens dom den 23 januari 2013 i mål M 4980-12).

Mark- och miljödomstolens bedömning

Domstolen konstaterar att den anmälda avverkningen ska utföras inom ett område som hyser tre nyckelbiotoper. Området omfattas vidare av riksintresse för natur- och kulturvärden, vilket påkallar särskild aktsamhet vid bedömningen av verksamhetens ingrepp på miljön. Någon närmare kartläggning av vilken påverkan de anmälda avverkningsåtgärderna kommer att få på de värden som finns i området och vilka avvägningar som gjorts i fråga om de olika intressen som behöver beaktas har inte redovisats. Inte heller har försiktighetsmått föreskrivits, trots de värden som området hyser.

Mot den bakgrunden ska beslutet undanröjas och ärendet återförvisas till Skogsstyrelsen för vidare handläggning. Skogsstyrelsen ska därmed ta ställning till om avverkningen kan tillåtas och, om så är fallet, vilka försiktighetsmått som behöver föreskrivas. I avvaktan på att Skogsstyrelsen fattar ett nytt beslut i ärendet ska de anmälda avverkningsåtgärderna inte få utföras.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 27 december 2019.

Åsa Marklund Andersson

Annika Billstein Andersson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Åsa Marklund Andersson, ordförande, och tekniska rådet Annika Billstein Andersson. Föredragande har varit tingsnotarien Svante Karlström.